

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO - GORANSKA ŽUPANIJA
Ured Županije

KLASA: 016-01/18-01/1
URBROJ: 2170/1-01-03/3-18-1
Rijeka, 15. ožujka 2018.

NACRT PRIJEDLOGA
AKCIJSKOG PLANA ZA UKLJUČIVANJE ROMA
U PRIMORSKO – GORANSKOJ ŽUPANIJI 2018. - 2020.

I. PRAVNI OSNOV

Na temelju članka 28. točke 22. Statuta Primorsko-goranske županije ("Službene novine" broj 25/13, 9/13 i 25/13 – pročišćeni tekst) Županijska skupština Primorsko-goranske županije donosi odluke i druge opće akte kojima uređuje pitanja iz samoupravnog djelokruga Županije.

Člankom 84. Poslovnika Županijske skupštine Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 26/9, 16/13, 25/13-pročišćeni tekst) Županijska skupština u okviru svog djelokruga donosi Statut, Poslovnik, Proračun, polugodišnji i godišnji izvještaj o izvršenju Proračuna, odluke, pravilnike, rješenja, druge opće i pojedinačne akte i zaključke.

Na temelju članka 52. točke 23. Statuta Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 23/09, 9/13 i 25/13 – pročišćeni tekst) Župan donosi opće i pojedinačne akte, te zaključke sukladno zakonu i drugim propisima, te aktima Skupštine.

Na temelju članka 25. Poslovnika o radu župana Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 23/14, 16/15, 3/16 i 19/16-pročišćeni tekst), Župan donosi opće akte kada je to propisano posebnim zakonom, pojedinačne akte kada rješavao pojedinim pravima, obvezama i pravnim interesima fizičkih i pravnih osoba, te zaključke.

II. OBRAZLOŽENJE

Romi su u Republici Hrvatskoj, kao i u mnogim zemljama u kojima žive, zbog slabe obrazovanosti, neuključenosti u formalne oblike rada, specifičnog načina življenja i drugih karakteristika, u većoj ili manjoj mjeri marginalizirani: ekonomski, prostorno, kulturološki i politički. Ocijenivši položaj romske zajednice težim od položaja drugih manjinskih zajednica u Europi, Vijeće Europe i Europska unija od 1993. godine, a posebice posljednjih desetak godina, posvećuju osobitu pozornost problematici Roma kao najbrojnijoj nacionalnoj manjini u Europi te potiču zemlje članice i druge zemlje u regiji na sustavno rješavanje problema romske zajednice, kako bi se zatečeni jaz što brže prebrodio, a uvjeti življenja Roma poboljšali.

Vlada RH donijela je 29. studenog 2012. godine Nacionalnu strategiju za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. – 2020. godine. Nacionalnom strategijom za uključivanje Roma od 2013. do 2020. godine usklađuje se temeljni strateški dokument Republike Hrvatske za integraciju pripadnika romske nacionalne manjine s Priopćenjem Komisije Europskom Parlamentu, Vijeću, Europskom ekonomskom i socijalnom odboru i Odboru regija o Okviru EU za nacionalne strategije integracije Roma do 2020. godine.

Strategija se temelji i na odredbama međunarodnih dokumenata o ljudskim pravima i pravima nacionalnih manjina kojih je Republika Hrvatska stranka.

Akcijski plan za uključivanje Roma u Primorsko-goranskoj županiji 2018.-2019. proizlazi iz Nacionalne strategije za uključivanje Roma za razdoblje od 2013. do 2020. godine u kojoj je naveden i nacionalni pravni okvir vezan uz socijalno uključivanje Roma koji se proteže i na jedinice lokalne samouprave i usklađen je s Razvojnou strategijom Primorsko-goranske županije 2016-2020, strateškim ciljem 2. Jačanje regionalnih kapaciteta i ravnomjerni razvoj, prioritet 2.3. Jačanje kapaciteta i učinkovite suradnje s civilnim društvom.

Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine na području Primorsko-goranske županije nalazilo se 1.072 osoba romske nacionalne manjine. S obzirom da se radi o broju osoba koje su se same izjasnile o pripadnosti romskoj nacionalnoj manjini, a da karakteristike same populacije kao i visoko prevalentna stigma protiv pripadnika romske nacionalne manjine onemogućavaju dobivanje potpunih statističkih podataka, valja se ravnati procjenama o aktualnom broju stanovnika romske nacionalne manjine, koji prema nekim izvorima dostiže i više od 4.000 stanovnika.

Nevezano za Akcijski plan Primorsko-goranska županija za programe i manifestacije romskih udruga redovito dodjeljuje sredstva sukladno Programu javnih potreba u kulturi, te na temelju Javnog poziva za programe i projekte udruga nacionalnih manjina od interesa za Županiju, te iz sredstava proračunske zalihe, temeljem zahtjeva romskih udruga.

U zaštiti prava pripadnika romske nacionalne manjine na razini Primorsko-goranske županije djeluje i Vijeće romske nacionalne manjine Primorsko-goranske županije, koje je izabrano 31. svibnja 2015. godine. Primorsko-goranska županija financira rad i administrativne poslove Vijeća, za što su osigurana sredstva na razini proračuna županije.

III. PRIJEDLOG ZAKLJUČKA

Slijedom navedenog predlaže se Županu Primorsko-goranske županije da donese zaključak u tekstu kako slijedi

Na temelju članka 52. točka 23. Statuta Primorsko-goranske županije ("Službene novine" broj 23/09, 19/13 i 25/13 – pročišćeni tekst) i članka 25. Poslovnika o radu Župana Primorsko-goranske županije (Službene novine" broj 23/14, 16/15, 3/16 i 19/16–pročišćeni tekst), Župan Primorsko-goranske županije dana _____ 2018. godine donio je slijedeći

Z a k l j u č a k

Utvrđuje se Nacrt prijedloga akcijskog plana za uključivanje Roma u Primorsko-goranskoj županiji 2018. - 2019., te se zadužuje Ured županije da Nacrt prijedloga Akcijskog plana postavi na web stranicu Primorsko-goranske županije radi savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u vremenu od 26. ožujka do 24. travnja 2018. godine.

Na temelju članka 28. Statuta Primorsko-goranske županije ("Službene novine" broj 25/13, 9/13 i 25/13 – pročišćeni tekst i 5/18) i članka 84. Poslovnika Županijske skupštine Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 26/9, 16/13, 25/13–pročišćeni tekst), a vezano uz Nacionalnu strategiju za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. – 2020. godine, Županijska skupština Primorsko-goranske županije na sjednici održanoj dana _____ 2018. godine donosi

AKCIJSKI PLAN ZA UKLJUČIVANJE ROMA U PRIMORSKO GORANSKOJ ŽUPANIJI 2018. – 2019.

1. UVOD

Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine na području Primorsko-goranske županije nalazilo se 1.072 osoba romske nacionalne manjine.¹ S obzirom da se radi o broju osoba koje su se same izjasnile o pripadnosti romskoj nacionalnoj manjini, a da karakteristike same populacije kao i visoko prevalentna stigma protiv pripadnika romske nacionalne manjine onemogućavaju dobivanje potpunih statističkih podataka, valja se ravnati procjenama o aktualnom broju stanovnika romske nacionalne manjine, koji prema nekim izvorima dostiže i više od 4.000 stanovnika.

Vijeće romske nacionalne manjine Primorsko-goranske županije izabrano je 31. svibnja 2015. godine. Primorsko-goranska županija financira rad i administrativne poslove Vijeća, za što su osigurana sredstva na razini Proračuna Županije. Za programe i manifestacije romskih udruga redovito se dodjeljuju sredstva sukladno Programu javnih potreba u kulturi i Programu financiranja programskih aktivnosti udruga od interesa za Županiju te iz sredstava proračunske zalihe, temeljem zahtjeva romskih udruga.

Akcijski plan za uključivanje Roma u Primorsko-goranskoj županiji 2018. – 2019 (dalje u tekstu: Akcijski plan) proizlazi iz Nacionalne strategije za uključivanje Roma za razdoblje od 2013. do 2020. godine u kojoj je naveden i nacionalni pravni okvir vezan uz socijalno uključivanje Roma koji se proteže i na jedinice lokalne samouprave i usklađen je s Razvojnou strategijom Primorsko-goranske županije 2016-2020, strateškim ciljem 2. Jačanje regionalnih kapaciteta i ravnomjerni razvoj, prioritet 2.3. Jačanje kapaciteta i učinkovite suradnje s civilnim društvom.

Akcijski plan jest međuresorska javna politika na županijskoj (regionalnoj) razini koja ima karakter socijalne politike jer obuhvaća mjere vezane uz socijalnu i zdravstvenu zaštitu, obrazovanje, zapošljavanje, zaštitu prava manjinskih skupina, a povezana je s resorima ekonomske, infrastrukturne i kulturne politike. Ova javna politika je izrađena kroz pet faza koje uključuju identifikaciju načina uspostave političkih ciljeva, formulaciju sadržaja politike, utvrđivanje legitimiteta pojedinih nositelja za provedbu aktivnosti javne politike, razradu provedbenog okvira te razradu evaluacijskog okvira i mehanizma prilagodbe. Akcijski plan dijeli formalne i neformalne dionike u provedbi. Pod formalnim dionicima razumiju se jedinice lokalne samouprave i njihove institucije te tijela državne uprave onda kada je nužna suradnja s centralnim sustavom. Neformalni dionici su Romi kao izravno ciljana populacija, udruge Roma, udruge koje se bave pružanjem socijalnih usluga ili drugi intervenori koji pružaju bilo kakve usluge ili potporu Romima, a koji su od humanitarnog ili kulturnog značenja. Akcijski plan polazi od temeljnog načela zaštite od diskriminacije, kojim se jača integracija Roma u društvo i jačaju jednake mogućnosti u okviru svih resursa koji su dostupni većinskom stanovništvu. Sve mjere i aktivnosti koje prate Akcijski plan temelje se na okolnostima koje su utvrđene ocjenom stanja kao

¹ Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. Stanovništvo prema državljanstvu, narodnosti, vjeri i materinskom jeziku. Državni zavod za statistiku, 2013.

diskriminatorne i koje onemogućavaju Rome u ostvarivanju jednakih prilika u lokalnoj zajednici, ali i šire. Pritom vrijedi napomenuti da Akcijski plan samo nadopunjuje postojeće javne politike na državnoj razini konkretizacijom mjera i aktivnosti na lokalnoj razini.

Prilikom razrade Akcijskog plana pažnja je posvećena općenitim nedostacima ciljeva kod izrade javnih politika s obzirom da se često postavlja veliki broj ciljeva, ciljevi su previše općeniti i dvosmisleni, višestruki, a ponekad i međusobno suprotstavljeni. Kako bi se Akcijski plan kao javna politika usmjerio prema postizanju što veće operacionalizacije, dinamička struktura Akcijskog plana podijeljena je na *dugoročne* te *operativne* ciljeve kroz koje su specificirane mjere i aktivnosti vezane uz konkretne nositelje, dionike u provedbi, raspoložive izvore materijalnih resursa i ljudskih kapaciteta te vremenski tijek provedbe. Akcijski plan temelji se na setu od šest indikatora koji su prema nacionalnim standardima procijenjeni od najveće važnosti za uključivanje Roma u društvenu zajednicu, a to su: (1) prostorno i komunalno uređenje naselja, stanovanje i zaštita okoliša, (2) suzbijanje siromaštva i socijalna skrb, (3) predškolski i školski odgoj i obrazovanje, (4) zdravstvena zaštita, (5) statusna pitanja i (6) kultura, sport i druge mjere za integraciju Roma. Akcijski Plan izrađen je u suradnji s predstavnicima Vijeća romske nacionalne manjine u jedinici lokalne samouprave, predstavnicima udruga Roma i predstavnicima tijela jedinica lokalne samouprave i drugih institucija koji pomažu u provedbi mjera vezanih uz socijalno uključivanje Roma u društvenu zajednicu, dok je procesom upravljao konzultantski tim Programa Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP-Hrvatska) uz financijsku podršku Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva i Fondova Europskog gospodarskog prostora i Kraljevine Norveške.

2. OCJENA STANJA

2.1. Prostorno i komunalno uređenje naselja, stanovanje i zaštita okoliša

Najveći broj pripadnika romske nacionalne manjine prema Popisu stanovništva iz 2011. godine boravi na području grada Rijeke (867). U Rijeci se nalaze 4 naselja u kojima su većina ili gotovo svi stanovnici pripadnici romske nacionalne manjine, zatim 10 lokacija u Delnicama, u Brodu na Kupi i u Dedini po 2 naselja te po 1 naselje u Crikvenici, Novom Vinodolskom, Omišlju, Brod Moravicama, Čabru i Lučicama.

Većina objekata na području grada Rijeke jest legalizirano, ali i dalje postoje problemi s legalizacijom određenog broja objekata. U Rijeci, naselje Rujevica postoji dulje od 40 godina. Naselje samo djelomično ima pristup gradskoj komunalnoj strukturi. Iako je većina objekata izgrađena u skladu sa standardima stanovanja, neki objekti ispod su takvog standarda, bez struje, vode i kanalizacije. Primjećuje se da iako je dostupna, električna energija povlači se iz jednog stambenog objekta. Slična situacija je i s dostupnošću vode. Neki objekti izgrađeni su na takav način da postoji opasnost od požara, a i događali su se požari u naselju. Potrebna je legalizacija za još 20 objekata u naselju, s time da 8 objekata nije moguće legalizirati jer ne zadovoljavaju standarde kvalitete.

U Crikvenici postoji Akcijski plan uključivanja Roma koji predviđa Program izgradnje romskog naselja i aktivnosti povezane s ispunjenjem tog Programa u 2015. godini, ali postoje značajne nesuglasice među romskim stanovništvom u Crikvenici o načinu na koji je potrebno pristupiti tom Programu. U tom smislu, čini se da postoje dva modela: prvi, da se romska populacija preseli u gradske stanove i drugi, da oni koji su ulagali u svoje stambene objekte dobiju mogućnost legalizacije i priključaka na komunalnu infrastrukturu u postojećem naselju.

Velik problem predstavljaju naselja koja se nalaze na zemljištu koje je u privatnom vlasništvu. Općina Omišalj ima veliko naselje koje se u cijelosti nalazi na zemljištu koje je u privatnom vlasništvu. Neovisno o tome, romsko stanovništvo nastavlja bespravno graditi nove objekte i ulagati u infrastrukturu postojećih, iako nije izgledno da će tamo

moći ostati s obzirom da se privatno vlasništvo ne može obuhvatiti nacionalnim i lokalnim strategijama i planovima. Problem s privatnim vlasništvom postoji i u Gradu Rijeci, naselju Rujevica, gdje 70% pripada Gradu, no 30% zemljišta je u privatnom vlasništvu.

Iznimno loše treba ocijeniti situaciju naselja na području grada Delnica. U naselju u mjestu Brod na Kupi ne postoje niti građevinski objekti već stanovništvo živi u toplijim mjesecima u šatorima, a tijekom zime se sklanjaju u napuštene građevine.

2.2. Suzbijanje siromaštva i socijalna skrb

Uvodno valja reći kako predstavnici romske nacionalne manjine izvješćuju o problemima vezanim uz primjenu generalnog zakonodavstva Republike Hrvatske iz područja socijalne skrbi. Određeni broj Roma ne prima nikakvu pomoć iz Državnog proračuna i time je za njihovo socijalno zbrinjavanje veći teret stavljen na jedinice regionalne i lokalne samouprave.

2.2.1. Zapošljavanje

Zapošljavanje je primarna mjera namijenjena suzbijanju siromaštva, s obzirom da se njime stječu prihodi kojima se mogu zadovoljiti osnovne životne potrebe. Većina mjera dostupnih za zapošljavanje pripadnika romske nacionalne manjine vezana je uz centralizirane funkcije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. U tom dijelu, kao najviše iskorištena mjera izdvaja se korištenje programa javnih radova. Nedostaci ovog programa su u sporosti procesa, kao i činjenici da se mjere pretežito odnose na zapošljavanje Roma za rad sa samim Romima; iako takvo zapošljavanje ima donekle integrativnu ulogu, s druge strane ne otvara se tržište rada za romsku populaciju u javnom sektoru koji je dostupan svim građanima. Hrvatski zavod za zapošljavanje provodi radionice aktivnog traženja posla; stjecanje vještina, traženje posla, predstavljanje poslodavcu, samoprocjena potencijala. U određenom dijelu, u kategoriji djece sa teškoćama u razvoju moguće je profesionalno usmjeravanje, no romska populacija to rijetko koristi. Putem Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta omogućeno je da djeca Romi imaju prednost pri upisu u srednju školu pri čemu je važan prvi izbor zvanja. Iz prakse se saznaje da su uglavnom izabiru zanimanja za koje je potrebno trogodišnje školovanje. Iako postoje brojne mjere za povećanje zapošljivosti Roma, Romi te mjere slabo koriste pa je ključno njihovo informiranje i edukacija o tim mjerama te veća uključenost same romske zajednice u komunikaciju s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje.

Pored programa javnih radova, dostupnost drugih mjera za zapošljavanje, naročito one vezane uz osposobljavanje za rad ili prekvalifikaciju ograničena je zbog niskog obrazovanja romske populacije; 70% nema završenu osnovnu školu. Zapošljavanje Roma u realnom sektoru je s jedne strane onemogućeno zbog nedostatka kvalifikacija i iskustva, a s druge strane i kod onih rijetkih koji su stekli odgovarajuće obrazovanje i iskustvo prisutna je i potencijalna diskriminacija i to po osnovi boje kože i/ili zbog etničke pripadnosti.

2.2.2. Socijalna zaštita

Romi na području Primorsko-goranske županije u pravilu koriste novčane naknade prema Zakonu o socijalnoj skrbi i to zajamčenu minimalnu naknadu, uz što se kombiniraju jednokratne novčane pomoći i po potrebi i pomoć za njegu u kući te osobna invalidnina. Na području Grada Rijeke razvijene su i socijalne usluge za osobe s invaliditetom u smislu osobne asistencije, no romska populacija o tome nema dovoljno saznanja i potrebno je povezivanje s tim resursima kako bi se zadovoljile potrebe osoba s invaliditetom. Koristi se i mogućnost pomoći i njege u kući u suradnji s Domom za starije osobe „Kantrida“. Vijeće romske nacionalne manjine Primorsko-goranske

županije ističe da je dogovorena suradnja s mjesnim odborima i kako je dosta korisnika u tretmanu Centra za socijalnu skrb planiraju se zajedničke terenske posjete najugroženijim obiteljima.

Za osobe bez odgovarajućeg stambenog smještaja, postoji mogućnost nužnog smještaja što se koristi i za romsku populaciju, no takav smještaj nije odgovarajući za veće obitelji. Naime, s obzirom na veličinu stambenog objekta, takav je smještaj primjereniji za manje obitelji ili samce.

Iz socijalnih programa jedinica lokalne samouprave pokrivaju se troškovi stanovanja. U Gradu Rijeci velika su ulaganja u program socijalne zaštite, a Odlukom o socijalnoj skrbi predviđa se 25 oblika pomoći. Te su pomoći dostupne i Romima, a posebno se ističu subvencije za boravak djece u vrtiću, korištenje pučke kuhinje i pravo na topli obrok u osnovnoj školi. Problemi postoje u vezi pokrivanja troškova komunalne naknade za objekte koji nisu legalizirani. U Omišlju se daje novčani bon do najviše 300,00 kn mjesečno putem kojeg se u dva marketa može kupiti sve osim alkohola i cigareta.

U vezi socijalnih usluga, grad Rijeka ima 40 asistenata koji su zaposleni kao pomoćnici u nastavi, a u pravilu škola posreduje prema korisnicima. Također dodjeljuju se i novčana sredstva za poticanje obrazovanja Roma. Teškoće postoje u Gradu Crikvenici prilikom ostvarivanja prava na osobnu asistenciju u nastavi za dijete s invaliditetom.

2.3. Predškolski i školski odgoj i obrazovanje

U vezi predškolskog odgoja održavali su se programi u Gradu Rijeci za djecu romske nacionalne manjine koja zbog jezične barijere imaju pravo na povećan broj sati. U Crikvenici se također navodi jezična barijera kao problem pa je potreban asistent za rad u predškolskom programu.

U Rijeci su putem mjera za zapošljavanje zaposlena 4 pomoćnika u nastavi i to je organizirano, no problem je da djeca napuštaju školu u 6. i 7. razredu osnovnih škola i da je potreban veći poticaj roditelja da nastave obrazovanje.

Hrvatski zavod za zapošljavanje ističe da postoje programi osposobljavanja Roma, ali koji se ne mogu iskoristiti jer većina nije završila osnovnu školu. Moguće je i završavanje osnovne škole, ali za to nema dovoljno interesa u romskoj populaciji. Prekvalifikacija je moguća samo za osobe koje imaju već završenu srednju školu, ali se ta mjera općenito rijetko primjenjuje zbog nedostatka financijskih sredstava.

2.4. Zdravstvena zaštita

Problemi prijavljivanja Roma na zdravstveno osiguranje povezani su u Primorsko-goranskoj županiji sa pitanjem rješavanja statusa; državljanstva, statusa stranca na stalnom boravku i prebivališta. Svima koji imaju zdravstveno osiguranje dostupna je primarna zdravstvena zaštita; svi imaju pristup liječniku opće medicine i žene ginekologu. Nešto je slabije dostupna stomatološka zdravstvena zaštita.

Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije provodi zdravstveni odgoj, edukacije o higijeni i promicanju zdravih stilova života u naseljima u kojima pripadnici romske nacionalne manjine čine većinu stanovništva. U tim naseljima su loši higijenski uvjeti i postoji opasnost od širenja zaraznih bolesti, a edukacije obuhvaćaju i one o spolnom zdravlju i zaraznim bolestima. Monitoring vode za piće se u sklopu Programa za Rome vrši redovito dva puta godišnje, po potrebi kod loših nalaza i češće, a izvješća s nalazom i opisom eventualnog problema se dostavljaju dva puta godišnje. U Gorskom kotaru nisu sva naselja spojena na vodovod, a nije riješena niti alternativna opskrba zdravstveno ispravnom vodom.

Mjere deratizacije, dezinfekcije i dezinfekcije redovito se provode; vrši se epidemiološki izvid službe Sanitarne inspekcije i nadležne Epidemiološke službe, pristupa se odvozu otpada, mjerama deratizacije i dezinfekcije za komarce. Ove mjere provode se tri puta godišnje, uz uvjet da je iz naselja uklonjen otpad. Stanje higijene i čistoće okoliša u

naseljima na području Grada Rijeke je dobro, no veliki problemi postoje u Crikvenici, Delnicama i u Omišlju gdje se u naselju nalazi veliki deponij za otpad.

U naseljima romske nacionalne manjine provodilo se cijepljenje protiv ospica. Najlošije se može ocijeniti procijepljenost romske populacije u naseljima s područja Gorskog kotara.

U pogledu prevencije kroničnih nezaraznih bolesti i invaliditeta provode se nacionalni programi (primjerice prevencije raka dojke i raka grlića maternice), no problem je što se pozivi za pojedinačne aktivnosti ranog otkrivanja šalju poštom na adrese na kojima Romkinje ne žive, a Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije nema bazu podataka s aktualnim adresama žena. Nastavni zavod za javno zdravstvo ima serije edukativnih programa i važna im je suradnja s romskom nacionalnom manjinom na području Županije kako bi se pokrio što veći broj stanovnika.

2.5. Statusna pitanja

Određeni broj osoba na području Primorsko-goranske županije nema hrvatsko državljanstvo niti uređen status stranca na području Republike Hrvatske. Potrebno je ojačati sustav besplatne pravne pomoći za pomoć u ostvarenju prava iz područja državljanstva i boravka stranaca. Nepravilnosti koje su utvrđene u ostvarivanju prava osoba koje su izgubile hrvatsko državljanstvo, ispravljene su donošenjem Zakona o izmjenama i dopuni Zakona o hrvatskom državljanstvu, koji je Hrvatski sabor usvojio 1. listopada 2015. godine.

2.6. Kultura, sport i druge mjere za integraciju Roma

Zaštita kulturne baštine, jezika i sportske aktivnosti najmanje su zastupljeni među svim istaknutim pitanjima i aktivnostima vezanim uz položaj romske nacionalne manjine. Aktivnosti koje se provode na razini udruga romske nacionalne manjine vezane su uz jačanje glazbene i plesne kulture, no premalo je aktivnosti usmjerenih njegovanju romskog jezika što je i povezano sa nedostatkom vlastitog pisma. U vezi sa sportskim aktivnostima nedostaju sportska igrališta u naseljima; djeca i adolescenti nemaju gdje provoditi slobodno vrijeme. Resursi dostupni općoj populaciji generalno nisu dobro iskorišteni.

3. DOSTUPNOST EUROPSKIH FONDOVA ZA PROGRAME UKLJUČIVANJA ROMA

Pristupanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji 1. srpnja 2013. godine otvorena je mogućnost povlačenja europskih strukturnih fondova namijenjenih socijalnom uključivanju Roma. S obzirom na često iskazane nedostatke financijskih resursa koji predstavljaju prepreku u ostvarenju mjera za integraciju Roma, dobro programiranje i iskorištenost EU fondova od strane jedinica lokalne samouprave mogu povećati izgleda za uspješnu provedbu Akcijskog plana. Europska 'agenda' protiv siromaštva i socijalne isključenosti predstavlja okvir za postizanje ciljeva Europske unije vezanih uz smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti za najmanje 20 milijuna ljudi do 2020. godine. Ta platforma među ostalim uključuje i bolje korištenje EU fondova za podršku socijalnom uključivanju i suzbijanju diskriminacije.

Nakon pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, postali su dostupni instrumenti kohezijske politike, a to su Europski fond za regionalni razvoj (EFRR), Europski socijalni fond (ESF) i Kohezijski fond.

Europski fond za regionalni razvoj bavi se jačanjem ekonomske i socijalne kohezije te smanjivanjem razlika između regija unutar EU. Uglavnom je usmjeren na infrastrukturne investicije, proizvodne investicije u cilju otvaranja radnih mjesta te na lokalni razvoj i razvoj malog i srednjeg poduzetništva. S obzirom da su ciljevi ovog fonda prvenstveno povezani sa lokalnim razvojem i suzbijanjem siromaštva, on je od krucijalne važnosti za ispunjenje mjera ovog Akcijskog plana u poboljšavanju uvjeta za rast i zapošljavanje

kroz povećanje i poboljšanje kvalitete investiranja u fizički i ljudski kapital, razvoj inovacija i društva znanja, prilagodljivost gospodarskih i društvenih promjena, zaštitu i poboljšanje okoliša kao i administrativnu učinkovitost.

Pozornost svakako treba obratiti i na *Europski socijalni fond* čiji su ciljevi smanjenje razlika u životnom standardu i blagostanju u državama članicama Europske unije i njihovih regija te time promicanje gospodarske i socijalne kohezije. Sredstva su namijenjena poboljšanju kvalitete života građana EU omogućavanjem stjecanja novih vještina i boljih mogućnosti zapošljavanja.

Kohezijski fond je financijski mehanizam za financiranje velikih infrastrukturnih projekata u EU na području prometa i zaštite okoliša u svrhu postizanja gospodarske i socijalne kohezije Europske unije te poticanje održivog razvoja.

Na području Primorsko-goranske županije djeluje Javna ustanova Regionalna razvojna agencija Primorsko-goranske županije koja predstavlja poveznicu javnog, privatnog i civilnog sektora u izgradnji strategijskih partnerstava kroz prijavu i provedbu projekata koji doprinose podizanju životnog standarda na području Županije. S obzirom da se navedena Agencija bavi poticanjem regionalnog razvoja korištenjem dostupnih fondova EU i ostalih fondova međunarodne zajednice, ovaj Akcijski plan bi trebao biti shvaćen kao prioritetno područje djelovanja te Agencije (kao i u smislu povezanosti sa ciljevima i prioritetima Županijske razvojne strategije).

Regionalna razvojna agencija Primorsko-goranske županije će:

1. Pratiti dinamiku raspisivanja natječaja za dodjelu sredstava prema linijama gore navedenih fondova Europske unije;
2. Pripremati projektne prijedloge za povlačenje sredstava za Županiju, jedinice lokalne samouprave koje pripadaju geografskom prostoru Županije u skladu s mjerama ovog Akcijskog plana;
3. Pomagati organizacijama civilnog društva, a naročito udrugama Roma, u pripremanju projekata za financiranje sredstvima Europske unije kada je to primjenjivo kroz navedene fondove; te
4. Povezivati Županiju i druge pripadajuće jedinice lokalne samouprave s jedinicama centralne vlasti, vodeći računa o tome da Županija i navedene jedinice lokalne samouprave imaju vodstvo nad projektima kojima se koriste sredstva europskih fondova.

Primorsko-goranska županija poduzet će potrebne mjere za jačanje kapaciteta i usmjeravanje Agencije prema ostvarivanju mjera ovog Akcijskog plana korištenjem fondova Europske unije.

4. MJERE ZA UKLJUČIVANJE ROMA 2018. – 2019.

4.1. Prostorno i komunalno uređenje naselja, stanovanje i zaštita okoliša

Sve aktivnosti kojima se zbog raznih specifičnosti u kojima nije moguće ostvariti prebivanje Roma u zajednici (naselju) koje su sami odredili doseljenjem, najčešće zbog nemogućnosti legalizacije bespravno izgrađenih objekata ili neadekvatnosti terena, osim uzimanja u obzir financijskih i infrastrukturnih kapaciteta lokalne zajednice, važno je unaprijed osobe koje se planira preseliti upoznati s planovima preseljenja te voditi računa o njihovim afinitetima i potrebama. Posebno treba imati u vidu višečlane obitelji, starije osobe i osobe s invaliditetom.

Opći cilj: Povećati životni standard Roma u Primorsko-goranskoj županiji

Specifični ciljevi:

1. Povećati broj legaliziranih objekata u naseljima romske nacionalne manjine
2. Izgraditi odgovarajuće stambene objekte

3. Povećati dostupnost komunalne infrastrukture, priključaka na električnu i vodoopskrbnu mrežu
4. Izgraditi urbana obilježja u naselju
5. Spriječiti ilegalno proširenje naselja

MJERE I AKTIVNOSTI

4.1.1. Povećanje prostorne i komunalne uređenosti naselja, osiguravanje zadovoljavajućeg životnog standarda i zaštita okoliša u stambenoj zoni

Aktivnosti	Nositelji i provedbena tijela	Raspoloživi resursi	Očekivani rezultati	Rokovi provedbe	Indikatori praćenja
Izrada prostorne analize naselja u Primorsko-goranskoj županiji s aktuálnim stanjem	<i>Nositelj:</i> Primorsko-goranska županija <i>Provedbena tijelo:</i> JU Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije	Županijski proračun za 2018. i 2019. godinu	Dopunjena prostorna analiza s podacima o broju bespravno izgrađenih objekata, broju objekata koji su primjereni za stanovanje i broju objekata koji se mogu legalizirati.	2018. – 2019.	Broj gradova i općina kojima je diseminirana analiza.
Geodetska parcelacija i formiranje parcela u područjima nelegalno izgrađenih objekata	<i>Nositelj:</i> Primorsko-goranska županija <i>Provedbena tijela:</i> Gradovi i općine naseljima Roma	Gradski i općinski proračuni za 2018. i 2019. godinu	Izrađena geodetska parcelacija i formiran prostorni obuhvat naselja u gradovima i općinama.	2018. – 2019.	Broj romskog stanovništva kojima su dostavljene informacije o geodetskoj parcelaciji naselja.
Ishođenje prava vlasništva ili prava građenja na parcelama u državnom vlasništvu	<i>Nositelj:</i> Primorsko-goranska županija <i>Provedbena tijela:</i> Gradovi i općine na području županije	Gradski i općinski proračun i za 2018. i 2019. godinu Postojeći imovinski resursi Republike Hrvatske	Gradovi i općine ishodovali pravo vlasništva ili građenja na parcelama u državnom vlasništvu	2018. – 2019.	Broj Roma kojima je državno zemljište dano u vlasništvo ili kojima je dano pravo građenja na parcelama u državnom vlasništvu.
Izmještanje stanovništva iz naselja Brod na Kupu	<i>Nositelj:</i> Grad Delnice <i>Provedbena tijelo:</i>	Gradski proračun za 2018. i 2019. godinu	Stanovništvo iz naselja izmješteno u stanove i kuće za socijalne	2018. – 2019.	Broj Roma izmještenih u stanove i kuće za socijalne

	Odgovarajući upravni odjeli	Postojeći imovinski resursi Grada Delnica.	potrebe u gradu Delnice.		potrebe na području grada Delnica
Izmještanje stanovništva iz naselja na području Rijeke u kojima nije moguća legalizacija objekata	Nositelj: Grad Rijeka <i>Provedbeno tijelo:</i> Odgovarajući upravni odjeli	Gradski proračun za 2018. i 2019. godinu Postojeći imovinski resursi Grada Rijeke.	Stanovništvo iz naselja izmješteno u stanove i kuće za socijalne potrebe u gradu Rijek.	2018. – 2019.	Broj Roma izmještenih u stanove i kuće za socijalne potrebe na području grada Rijeke.
Stambeno zbrinjavanje stanovništva u naselju Grada Crikvenice.	Grad Crikvenica	Proračun Grada Crikvenice	Stanovništvo iz naselja izmješteno u stanove i kuće za socijalne potrebe u gradu Crikvenici.	2018. – 2019.	Broj Roma izmještenih u stanove i kuće za socijalne potrebe na području grada Crikvenice.
Dogradnja komunalne infrastrukture u naseljima na području Grada Rijeke	Nositelji: Grad Rijeka <i>Provedbena tijela:</i> Odgovarajući upravni odjel	Gradski proračun za 2018. i 2019. godinu	Objekti u naselju priključeni na infrastrukturu.	2018. – 2019.	Broj objekata priključenih na infrastrukturu.
Zaustavljanje nelegalne gradnje u naseljima	<i>Nositelj:</i> Nadležno ministarstvo <i>Provedbena tijela:</i> Nadležna inspeksijska služba	Državni proračun za 2018. i 2019.	Zaustavljeno nelegalno proširivanje naselja.	2018. – 2019.	Broj objekata za koje je spriječena nelegalna gradnja; broj srušenih neuseljenih objekata
Gospodarenje otpadom: osiguravanje redovnog odvoza komunalnog i glomaznog otpada	Nositelji: Gradovi i općine <i>Provedbena tijela:</i> Odgovarajući upravni odjeli po gradovima i općinama	Gradski i općinski proračuni za 2018. i 2019.	Povećani higijenski standardi naselja romske nacionalne manjine.	2018. – 2019.	Količina odvezenog otpada; Broj periodičnog odvoženja glomaznog otpada; Broj kanti za smeće po broju stanovnika u naselju; Učestalost odvoza smeća.

4.2. Suzbijanje siromaštva i socijalna skrb

Opći cilj: Smanjiti izloženost Roma siromaštvu

Specifični ciljevi:

1. Povećanje uključenosti Roma u tržište rada
2. Povećanje socijalne zaštite Roma na područjima jedinica lokalne samouprave

MJERE I AKTIVNOSTI

4.2.1. Povećanje razine gospodarske aktivnosti i zapošljavanja romske populacije
Iako je ocjena stanja u ovom Akcijskom planu pokazala visoku iskorištenost mjera javnih radova kroz politiku Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, ta je mjera izostavljena zbog njezinog privremenog karaktera i nedostatka održivosti. Veću pozornost treba posvetiti mjerama nadalje tabelarno navedenim kako bi se povećala razina gospodarske aktivnosti Roma i mogućnost njihovog zapošljavanja.

Aktivnosti	Nositelji i provedbena tijela	Raspoloživi resursi	Očekivani rezultati	Rokovi provedbe	Indikatori praćenja
Informiranje, edukacija i savjetovanje Roma o mogućnosti zapošljavanja	Nositelj: Hrvatski zavod za zapošljavanje Provedbeno tijelo: Područni uredi HZZ-a Suradne organizacije: Vijeće romske nacionalne manjine na regionalnoj i područnoj razini; Organizacije civilnog društva.	Državni proračun – redovna djelatnost Hrvatskog zavoda za zapošljavanje za 2018. i 2019. godinu Županijski i gradski proračuni za programe i projekte organizacija civilnog društva. Resursi Europske unije.	Povećan broj Roma obuhvaćen aktivnostima informiranja, edukacije i savjetovanja o mogućnostima zapošljavanja.	2018. – 2019.	Broj Roma direktnih korisnika; Broj potpora organizacijama civilnog društva; Iznos potpora organizacijama civilnog društva; Količina podijeljenog informativnog i edukativnog materijala.
Informiranje poslodavaca o mjerama zapošljavanja Roma te senzibilizacija poslodavaca u cilju smanjenja predrasuda prema Romima.	Nositelj: Primorsko-goranska županija Provedbena tijela: Upravni odjel za turizam gospodarstvo i ruralni razvoj, Područni ured HZZ-a Surdne organizacije:	Županijski proračun za 2018. i 2019. Državni proračun – redovna djelatnost Hrvatskog zavoda za zapošljavanje za 2018. i 2019. godinu. Resursi Europske unije.	Povećan broj poslodavaca koji su spremni zaposliti pripadnike romske nacionalne manjine.	2018. – 2019.	Broj poslodavaca obuhvaćenih aktivnostima; broj Roma koji su se uspjeli zaposliti; Broj potpora organizacijama civilnog društva; Iznos potpora organizacijama civilnog društva; Količina podijeljenog

	Vijeće romske nacionalne manjine na regionalnoj i područnoj razini; Organizacije civilnog društva.				informativnog i edukativnog materijala.
--	---	--	--	--	---

4.2.2. Unapređenje kvalitete života socijalno ugroženog romskog stanovništva

Aktivnosti	Nositelji i provedbena tijela	Raspoloživi resursi	Očekivani rezultati	Rokovi provedbe	Indikatori praćenja
Povećanje dostupnosti socijalnih naknada JLS	Nositelji: gradovi i općine <i>Provedbena tijela:</i> Odgovarajući upravni odjeli po gradovima i općinama	Gradski i općinski proračuni za 2018. i 2019.	Smanjenje ugroženosti od siromaštva romske nacionalne manjine.	2018. – 2019.	Broj Roma koji su primili socijalne naknade; Ukupan iznos podijeljenih naknada na godišnjoj razini.
Informiranje Roma o pravima iz sustava socijalne skrbi i pružanje besplatne pravne pomoći	Nositelji: gradovi i općine <i>Provedbena tijela:</i> Odgovarajući upravni odjeli po gradovima i općinama Suradne organizacije: Vijeće romske nacionalne manjine na regionalnoj i područnoj razini; Organizacije civilnog društva; Hrvatska odvjetnička komora.	Gradski proračuni za 2018. i 2019. Ministarstvo pravosuđa – program BPP. Hrvatska odvjetnička komora – redovna djelatnost, BPP.	Smanjenje ugroženosti od siromaštva romske nacionalne manjine.	2018. – 2019.	Broj direktnih korisnika Roma; Broj žalbi u postupcima za priznavanje prava iz socijalne skrbi; Broj pozitivno riješenih predmeta; Broj potpora organizacijama civilnog društva; Iznos potpora organizacijama civilnog društva; Količina podijeljenog informativnog i edukativnog materijala.
Povezivanje romske populacije s organizacijama civilnog društva	Nositelji: gradovi i općine <i>Provedbena tijela:</i>	Gradski i općinski proračuni za 2018. i 2019. (redovna sredstva)	Smanjenje ugroženosti od siromaštva romske nacionalne	2018. – 2019.	Broj direktnih korisnika Roma koji su primili socijalne usluge.

pružateljicama socijalnih usluga	Odgovarajući upravni odjeli po gradovima i općinama Suradne organizacije: Vijeće romske nacionalne manjine PGŽ-a; Organizacije civilnog društva.		manjine.		
----------------------------------	---	--	----------	--	--

4.3. Predškolski i školski odgoj i obrazovanje

Opći cilj: Poboljšati obrazovnu strukturu Roma

Specifični ciljevi:

1. Povećanje uključenosti Roma u predškolski odgoj
2. Povećanje pismenosti Roma
3. Povećanje broja Roma u srednjoškolskom obrazovanju
4. Povećanje broja visokoobrazovanih Roma

MJERE I AKTIVNOSTI

4.3.1. Osigurati predškolski i školski odgoj i obrazovanje romskoj djeci

Aktivnosti	Nositelji i provedbena tijela	Raspoloživi resursi	Očekivani rezultati	Rokovi provedbe	Indikatori praćenja
Uključivanje asistenata u nastavi u predškolskom odgoju	Nositelji: Primorsko-goranska županija Provedbena tijela: Nadležni upravni odjeli za odgoj i obrazovanje u gradovima Rijeka, Opatija, Crikvenica	Proračun Primorsko-goranske županije, gradski i općinski proračuni za 2018. i 2019.	Povećan broj djece uključene u predškolski odgoj	2018. – 2019.	Broj djece Roma uključenih u predškolski odgoj na godišnjoj razini. Broj asistenata u nastavi u predškolskom odgoju.
Osiguravanje asistenata u nastavi u osnovnoškolskom obrazovanju	Nositelji: Primorsko-goranska županija Provedbena tijela: Upravni	Gradski i općinski proračuni za 2018. i 2019.	Povećan broj djece Roma sa završenom osnovnom školom.	2018. – 2019.	Broj Roma koju su završili osnovnoškolsko obrazovanje. Broj asistenata u nastavi u predškolskom

	odjel za odgoj i obrazovanje					odgoju.
Povećati broj Roma u srednjoškolskom obrazovanju	Nositelji: Primorsko-goranska županija <i>Provedbena tijela:</i> Upravni odjel za odgoj i obrazovanje <i>Suradne organizacije:</i> Vijeće romske nacionalne manjine na području PGŽ	Proračun Primorsko-goranske županije i gradova i općina za 2018. i 2019.	Povećan broj Roma sa završenom srednjom školom	2018. – 2019.		Broj Roma koji su završili srednje školsko obrazovanje.
Povećati broj visoko obrazovanih Roma	Nositelji: Primorsko-goranska županija <i>Provedbena tijela:</i> Upravni odjel za odgoj i obrazovanje <i>Suradne organizacije:</i> Vijeće romske nacionalne manjine na području PGŽ Sveučilište u Rijeci	Proračun Primorsko-goranske županije, gradski i općinski proračuni za 2018. i 2019. Proračuni Sveučilišta iz centralizirano g financiranja – stipendiranje.	Povećan broj Roma sa visokoškolskim obrazovanjem.	2018. – 2019.		Broj Roma koji su završili visokoškolsko obrazovanje.

4.3.2. Povećati osnovnoškolsko obrazovanje Roma

Aktivnosti	Nositelji i provedbena tijela	Raspoloživi resursi	Očekivani rezultati	Rokovi provedbe	Indikatori praćenja
Pomoć roditeljima u svrhu uključivanja i	Nositelji: Gradovi općine	Gradski i općinski proračuni za 2018. i	Povećan broj Roma koji završavaju osnovnu	2018. – 2019.	Broj roditelja koji su primili pomoć; Broj djece

ostanka djece u osnovnoj školi.	<p><i>Provedbena tijela:</i> Odgovarajući upravni odjeli po gradovima i općinama</p> <p><i>Provedbena tijela:</i> Odgovarajući upravni odjeli po gradovima</p> <p>Suradne organizacije: Vijeće romske nacionalne manjine na regionalnoj i područnoj razini; Organizacije civilnog društva.</p>	2019.	školu.		koja su završila osnovnu školu na godišnjoj razini; Stopa napuštanja osnovnog obrazovanja.
Osnovnoškolsko obrazovanje odraslih	<p>Nositelji: Gradovi i općine</p> <p><i>Provedbena tijela:</i> Odgovarajući upravni odjeli po gradovima i općinama</p>	<p>Gradski i općinski proračuni za 2018. i 2019.</p> <p>Državni proračun na liniji provedbe Nacionalne strategije.</p> <p>Europski fondovi.</p>	Povećan broj Roma koji završavaju osnovnu školu.	2018. – 2019.	Broj odraslih Roma koji su završili osnovnu školu; Stopa napuštanja osnovnog obrazovanja.

4.3.3. Uključivanje romskih pomagača za rad u školama

Aktivnosti	Nositelji i provedbena tijela	Raspoloživi resursi	Očekivani rezultati	Rokovi provedbe	Indikatori praćenja
Pomoć u provođenju nastave.	<p>Nositelji: Gradovi i općine</p> <p><i>Provedbena tijela:</i> Odgovarajući upravni odjeli po gradovima i općinama</p>	<p>Gradski i općinski proračuni za 2018. i 2019.</p> <p>Državni proračun na liniji provedbe Nacionalne</p>	Povećana integracija Roma u proces obrazovanja.	2018. – 2019.	Broj uključenih romskih asistenata u provođenju nastave; Broj učenika kojima je pružena asistencija na godišnjoj

		strategije. Europski fondovi.			razini; Broj učenika koji su završili osnovnu ili srednju školu.
--	--	--------------------------------------	--	--	---

4.4. Zdravstvena zaštita

Opći cilj: Povećati zdravstveni standard Roma.

Specifični ciljevi:

1. Povećati znanje Roma o osobnoj higijeni i zdravim stilovima života.
2. Suzbijati zarazne bolesti u romskoj populaciji.
3. Osigurati pravo na zdravstvenu zaštitu.

MJERE I AKTIVNOSTI

4.4.1. Povećanje standarda zdravog življenja

Aktivnosti	Nositelji i provedbena tijela	Raspoloživi resursi	Očekivani rezultati	Rokovi provedbe	Indikatori praćenja
Edukacija o osobnoj higijeni i zdravim stilovima života	Nositelj: Primorsko-goranska županija Provedbena tijela: Županijski Nastavni zavod za javno zdravstvo Suradnici: Vijeće romske nacionalne manjine na regionalnoj i područnoj razini; Organizacije civilnog društva.	Županijski proračun i gradski i općinski proračuni za 2018. i 2019. godinu. Proračuni Nastavnog zavoda za javno zdravstvo. Državni proračun na liniji provedbe Nacionalne strategije. Državni proračun; programi i projekti iz područja zdravstva.	Povećano znanje Roma o osobnoj higijeni i zdravim stilovima života.	2018. – 2019.	Broj održanih edukacija; Broj Roma obuhvaćenih edukativnim aktivnostima na godišnjoj razini.
Edukacija djevojaka i žena Romkinja o reproduktivnom zdravlju	Nositelj: Primorsko-goranska županija Provedbena	Županijski proračun i gradski i općinski proračuni za 2018. i	Povećano znanje žena Romkinja o reproduktivnom zdravlju i planiranju	2018. – 2019.	Broj održanih edukacija; Broj Romkinja obuhvaćenih edukativnim

planiranju obitelji.	tijela: Nastavni zavod za javno zdravstvo Suradnici: Vijeće romske nacionalne manjine na regionalnoj i područnoj razini; Organizacije civilnog društva.	2019. godinu. Proračun Nastavnog zavoda za javno zdravstvo. Državni proračun na liniji provedbe Nacionalne strategije. Državni proračun; programi i projekti iz područja zdravstva.	obitelji.		aktivnostima na godišnjoj razini; Broj maloljetničkih trudnoća
Edukacija mladića i muškaraca spolnom zdravlju planiranju obitelji.	Nositelj: Primorsko-goranska županija Provedbena tijela: Županijski Nastavni zavod za javno zdravstvo Suradnici: Vijeće romske nacionalne manjine na regionalnoj i područnoj razini; Organizacije civilnog društva.	Županijski proračun i gradski i općinski proračuni za 2018. i 2019. godinu. Proračun Nastavnog zavoda za javno zdravstvo. Državni proračun na liniji provedbe Nacionalne strategije. Državni proračun; programi i projekti iz područja zdravstva.	Povećano znanje mladića i muškaraca o spolnom zdravlju planiranju obitelji.	2018. – 2019.	Broj održanih edukacija; Broj Roma obuhvaćenih edukativnim aktivnostima na godišnjoj razini.

4.4.2. Sprječavanje širenja zaraznih bolesti

Aktivnosti	Nositelji i provedbena tijela	Raspoloživi resursi	Očekivani rezultati	Rokovi provedbe	Indikatori praćenja
Edukacija o prevenciji	Nositelj: Primorsko-	Županijski proračun i	Povećano znanje Roma	2018. – 2019.	Broj održanih

zaraznih bolesti	goranska županija Provedbena tijela: Nastavni zavod za javno zdravstvo Suradnici: Vijeće romske nacionalne manjine Primorsko-goranske županije; Organizacije civilnog društva.	gradski proračuni za 2018. i 2019. godinu. Proračun Nastavnog zavoda za javno zdravstvo. Državni proračun na liniji provedbe Nacionalne strategije. Državni proračun; programi i projekti iz područja zdravstva.	o načinima sprječavanja širenja zaraznih bolesti, važnosti ranog otkrivanja i liječenja.		edukacija; Broj Roma obuhvaćenih edukativnim aktivnostima na godišnjoj razini; Prevalencija i incidencija zaraznih bolesti.
Povećanje procijepljenosti djece	Nositelj: Primorsko-goranska županija Provedbena tijela: Nastavni zavod za javno zdravstvo Suradnici: Vijeće romske nacionalne Primorsko-goranske županije.	Državni proračun – redovna djelatnost.	Povećan broj romske djece cijepljen na zarazne bolesti na koje se cijepi opća populacija.	2018. – 2019.	Broj cijepljene djece; Prevalencija i incidencija zaraznih bolesti koje je moguće spriječiti cijepljenjem.
Osiguravanje zdravstveno ispravne vode za piće	Nositelj: Primorsko-goranska županija Provedbena tijela: Nastavni zavod za javno zdravstvo	Županijski proračun za 2018. i 2019. godinu – redovna djelatnost	Osigurana zdravstveno ispravna voda za piće.	2018. – 2019.	Broj analiziranih vodocrpilišta; Učestalost analiziranja vodocrpilišta; Ostvarena dostupnost vode putem cisterni ili na drugi način u slučaju zagađenja.

Preventivne DDD mjere	Nositelj: Primorsko-goranska županija Provedbena tijela: Gradovi i općine, Nastavni zavod za javno zdravstvo	Županijski, gradski i općinski proračuni za 2018. i 2019. godinu – redovna djelatnost	Regulirana populacija glodavaca i insekata.	2018. – 2019.	Učestalost provođenja DDD mjera; Prevalencija i incidencija zoonotskih zaraznih bolesti.
-----------------------	---	---	---	---------------	--

4.4.3. Povećanje dostupnosti i prihvatljivosti zdravstvene zaštite

Aktivnosti	Nositelji i provedbena tijela	Raspoloživi resursi	Očekivani rezultati	Rokovi provedbe	Indikatori praćenja
Pružanje besplatne pravne pomoći za ostvarivanje prava na ZO	Nositelji: Gradovi i općine Provedbena tijela: Odgovarajući upravni odjeli po gradovima i općinama Suradne organizacije: Vijeće romske nacionalne manjine Primorsko-goranske županije; Organizacije civilnog društva; Hrvatska odvjetnička komora.	Gradski proračuni za 2018. i 2019. Ministarstvo pravosuđa – program BPP. Hrvatska odvjetnička komora – redovna djelatnost, BPP.	Povećan broj Roma sa zdravstvenim osiguranjem.	2018. – 2019.	Broj Roma koji su se zdravstveno osigurali na godišnjoj razini

4.5. Statusna pitanja

Opći cilj: Osigurati prava Roma na priznavanje statusa.

Specifični ciljevi:

1. Rješiti pitanje hrvatskog državljanstva Roma.
2. Urediti prebivalište Roma.

MJERE I AKTIVNOSTI

4.5.1. Stjecanje hrvatskog državljanstva i boravak stranaca

Aktivnosti	Nositelji i provedbena tijela	Raspoloživi resursi	Očekivani rezultati	Rokovi provedbe	Indikatori praćenja
Pružanje besplatne pravne pomoći za stjecanje hrvatskog državljanstva i ispunjavanje obaveza stranaca.	Nositelji: Gradovi i općine Provedbena tijela: Odgovarajući upravni odjeli po gradovima i općinama Suradne organizacije: Vijeće romske nacionalne manjine na regionalnoj i područnoj razini; Organizacije civilnog društva; Hrvatska odvjetnička komora.	Gradski i općinski proračuni za 2018. i 2019. Ministarstvo pravosuđa – program BPP. Hrvatska odvjetnička komora – redovna djelatnost, BPP.	Broj Roma bez hrvatskog državljanstva sveden na minimum.	2018. – 2019.	Broj Roma koji su stekli hrvatsko državljanstvo; Broj stranaca na stalnom boravku; Broj stranaca na privremenom boravku; Broj apatrida.

4.5.2. Prebivalište Roma

Mogućnost uređenja prebivališta povezana je s mjerama legalizacije i prostornog uređenja, a za njegovo upisivanje primjenjuju se odredbe odgovarajućeg općeg propisa.

4.6. Kultura, sport i druge mjere za integraciju Roma

Opći cilj: Olakšati integraciju romske nacionalne manjine u većinsko stanovništvo.

Specifični ciljevi:

1. Poticati kulturne i sportske aktivnosti Roma.
2. Poticati mjere prevencije kaznenih djela i jačanja sigurnosti.

MJERE I AKTIVNOSTI

4.6.1. Razvoj kulture romske zajednice

Aktivnosti	Nositelji i provedbena tijela	Raspoloživi resursi	Očekivani rezultati	Rokovi provedbe	Indikatori praćenja
Podizanje svijesti o kulturi romske zajednice i čuvanju njene baštine	Nositelj: Primorsko-goranska županija Provedbena tijela: Upravni odjel za kulturu,	Županijski proračun za 2018. i 2019. godinu. Savjet za nacionalne manjine –	Razvijena svijest romske populacije o čuvanju kulturne baštine romske zajednice.	2018. – 2019.	Broj kulturno-umjetničkih manifestacija; Posjećenost kulturno-umjetničkih manifestacija; Broj dodijeljenih

	sport i tehničku kulturu, Ministarstvo kulture Suradnici: Vijeće romske nacionalne manjine Primorsko-goranske županije; Organizacije civilnog društva;	sredstva za udruge i kulturno-umjetnička društva. Ministarstvo kulture – redovna sredstva za jačanje kulturne baštine nacionalnih manjina. Europska unija.			potpora udrugama i KUD; Iznos dodijeljenih sredstava na godišnjoj razini.
--	--	--	--	--	--

5. EVALUACIJA I PRILAGODBE AKCIJSKOG PLANA

Primorsko-goranska županija uspostaviti će sustav unutarnje kontrole provođenja Akcijskog plana na način da će razraditi poseban plan praćenja na temelju indikatora kako su tabelarno navedeni. Unutarnja evaluacija provest će se protekom svake godine ispunjenja Akcijskog plana. Atlas romskih zajednica <http://www.atlas-romskihnaselja.hr/o-atlasu.html> je alat koji je učinkovit u bilježenju intervencija i praćenju njihovih učinaka, te se preporuča njegovo korištenje. Za potrebe unutarnjeg praćenja provedbe Akcijskog plana formirat će se povjerenstvo za praćenje koje će se sastojati od predstavnica i predstavnika županijske uprave, gradova u kojima Romi žive u većem broju te organizacija koje predstavljaju Rome. Preporuča se da u povjerenstvu bude jednak broj predstavnika tijela regionalne i lokalne samouprave i predstavnika romske nacionalne manjine. Nadalje, provest će se vanjska evaluacija za koju će se angažirati Sveučilište ili agencija koja se bavi istraživanjima provedbe učinaka javnih politika, po isteku Akcijskog plana u 2019. godini.

Mjere i aktivnosti navedene u ovom Akcijskom planu podložne su daljnjim izmjenama i dopunama te detaljnijoj razradi, ovisno o okolnostima koje se mogu mijenjati tijekom provedbe, no ne smiju se izmijeniti ispunjenje nacionalne strategije kroz uvodno navedene indikatore koji su prema nacionalnim standardima procijenjeni od najveće važnosti za uključivanje Roma u društvenu zajednicu. U pravilu, izmjene i dopune Akcijskog plana, mogu se prilagođavati raspoloživim financijskim resursima i to na način da se, u slučaju nedostatka sredstava odrede samo one mjere koje su provedive, a imaju izravan učinak na smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti Roma. U slučaju povećanja sredstava, a posebice putem korištenja EU fondova, mjere se mogu mijenjati i dodavati nove, ali samo na način kojim se ne mijenja prethodno zacrtane indikatore najveće važnosti za uključivanje Roma.

6. STUPANJE NA SNAGU

Ovaj Akcijski plan stupa na snagu osmi dan od dana objave u Službenim novinama Primorsko-goranske županije.